

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman strategiset linjaukset ovat pääasiassa hyviä. Kuitenkin tilanteessa, jossa perusväylänpidossa on merkittäviä puutteita, tulisi panostuksia kohdentaa tulevina vuosina erityisesti tieverkon kunnostukseen ja ylläpitoon.

Hyväkuntoinen, taloudellinen ja tehokas liikennejärjestelmä tukee koko Suomen saavutettavuutta ja kehitystä huomioiden eri alueiden erityispiirteet ja elinkeinoelämän tarpeet. Valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle onkin asetettu kolme keskenään priorisoitua tavoitetta: toimivuus, turvallisuus ja kestävyys. Aiempaan suunnitelmaan verraten on hyvä, että turvallisuus on nostettu nyt suunnitelman keskiöön niin arjen turvallisuuden kuin huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuudenkin näkökulmasta.

Arkisen liikenneturvallisuuden näkökulmasta tieverkon kunnan parantaminen on olennaista ja turvallisen kuntoisen tieverkon ylläpidon tulisi olla itsestään selvää. Tieverkon kunnan parantamiseen tulisi kohdentaa riittävästi rahoitusta, jotta myös alemman tieverkon kunnosta pystyttäisiin huolehtimaan rutiininomaisesti. On kestävämpää, että kunnat joutuvat toimimaan edunvalvojina itsestään selvissä tiestön kuntoon liittyvissä asioissa. Valtion alempi tieverkko kuuluu nyt ja sen tulee kuulua myös jatkossa valtion vastuulle, jotta laaja-tasoinen saavutettavuus voidaan turvata. Valtion tulee myös huolehtia vastuullaan olevan tiestön kunnosta omatoimisesti.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Suomen turvallisuuden, julkaisten palveluiden, elinkeinoelämän toimintaedellytyksistä huolehtimisen ja ihmisten arjen näkökulmasta liikennejärjestelmän monipuolisuus on olennainen edellytys.

Muuttuneessa turvallisuustilanteessa liikenneväyläinvestointeja tulisi kohdentaa läntisen suomen pääväylille ja esimerkiksi VT8 välityskykyä voimakkaasti vientivetoisen länsirannikon valtavyylänä on parannettava.

Mynämäen kunta pitää huolestuttavana suunnitelmasta välittyvää viestiä liikenneverkkojen kehittämisen rahoituksen riittämättömyydestä. Suunnitelma pitää sisällään kirjauksen, jonka mukaan valtio kantaa lähtökohtaisesti vastuun valtion väyläverkkojen rahoituksesta ja tästä tulee pitää kiinni. Suunnitelmaluonnoksessa kuitenkin viitataan myös yhteisrahoitukseen niin valtion väyläverkon rakentamisen kuin kunnossapidonkin osalta. Rahoituksen riittämättömyyteen viitataan myös toimenpiteessä, jossa valtio yhteistyössä muiden toimi-joiden kanssa pyrkii yhdenmukaistamaan maanteiden hallinnollisia luokkia koskevat toimintatavat ja periaatteet.

Mynämäen kunta ei pidä kehityssuuntaa hyväksyttävänä, jos toimenpiteellä tähdätään valtion luopumiseen alemmasta tieverkosta ja siten kustannusvastuun siirtämiseen kunnille. Valtion talouden huonoa tilannetta ei voi siirtää kuntien vastuulle, koska valtio on hankaloittanut jo lukuisin muin keinoin kuntien rahoitustilannetta.

Erytystä huomiota tulee kuitenkin kiinnittää kuntien rooliin liikennejärjestelmäsuunnittelun ja valtion tienpidon olennaisena sidosryhmänä. Valtion suunnitellessa ELY-keskusten kanssa väyläverkon investointiohjelman ja perusväylänpidon valmistelua ei kuntia tunnisteta riittävällä tavalla prosessin yhteistyötahona. Kunnat on tärkeä lisätä sidosryhmäyhteistyöhön, ilman että se tarkoittaa osallistumista valtion vastuulle kuuluvien toimenpiteiden rahoitukseen.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Kehittämiseen kohdistuvaa rahoitusta pienennetään luonnoksessa merkittävästi nykyisestä, mikä heikentää mahdollisuuksia kehittämistoimenpiteisiin valtion tieverkolla. Ylläpidon lisäksi kuitenkin olennaisilla valtateilla ja esimerkiksi maakuntien välisissä yhteyksissä on olennaisia kehittämistarpeita.

Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden kehittäminen tunnistetaan Liikenne 12 -suunnitelmassa, mutta sen rahoitus ja siten valtion panostukset sekä vaikutukset jäävät suunnitelmassa kovin vähäisiksi. Tämä on ristiriidassa liikenteen päästövähennystavoitteiden kanssa.

Suunnitelmassa tulisi turvata sekä pääväylien kunnossapito ja parannustyöt kuin myös kehittämistoimenpiteet valtatieverkolle. Liikenteen sujuvuuden parantamisen lisäksi nykyistä enemmän tulisi kiinnittää huomioita pieniin liikenneturvallisuustoimenpiteisiin, kuten ali-kulkuihin, kevyen liikenteen reitteihin kuntakeskusten välillä ja risteysjärjestelyiden parantamiseen. Näillä toimenpiteillä voitaisiin vaikuttaa paikallisesti myös talouskasvuun.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Mynämäen kunnan näkökulmasta vaikutusten arvioinnissa käsiteltävät teemat ovat riittävät antamaan kuvan liikennejärjestelmän kehittämisen keskeisistä vaikutuksista.

Muut huomiot?

Liikennejärjestelmäsuunnitelma on yleispiirteinen ja suunnitelma konkretisoituu vasta Väyläviraston valmistelemassa suunnitelma- ja investointiohjelmassa. Kunnat tulee ottaa mukaan tähän suunnitteluun jo alkuvaiheesta alkaen.

Mynämäen kunta pitää erittäin huolestuttavana suunnitelman kirjausta verkon supistamisesta yhteiskuntataloudellisista syistä. Ei ole taloudellisesti kestävää, että maanteiden hallinnollisia luokkia muutetaan kaduiksi ja täten kasvatetaan kuntien menoja.

Mynämäen kunnalle tärkeinä liikennehankkeina tulee huomioida Vt 8 nelikaistaistamisen edistäminen, Kustavintien (seututie 192) palvelutason ja liikenneturvallisuuden parantaminen, Uudenkaupungin radan kunnostamisen edistäminen ja Turun ulkoisen kehätien (Halikko–Aura–Mynämäki–Kustavi-tie) edistäminen.

Kärkkäinen Marja-Leena
Mynämäen kunta

Helisvuori Satu
Mynämäen kunta